

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	O. Blok	Datum	27 oktober 2020
Doorkiesnummer	14 030	Kenmerk	8092953
E-mail	o.blok@utrecht.nl	Onderwerp	Voortgang Aanmeldbeleid basisonderwijs en aanbieden plan van aanpak
Bijlage(n)	2	Beleidsveld	Onderwijs

Geachte leden van de raad,

Het proces om te komen tot een gezamenlijke aanpak is in volle gang. In deze brief nemen we u mee in de resultaten die tot nu toe zijn geboekt en de onderzoeksvragen die momenteel worden uitgewerkt. Daarbij bieden wij u het plan van aanpak voor het stedelijk aanmeldbeleid in het basisonderwijs aan. Dit plan van aanpak is de opdracht van de schoolbesturen aan het projectteam. Hierin staan de gezamenlijke uitgangspunten verwoord en is beschreven hoe we in Utrecht tot een nieuw stedelijk aanmeldbeleid gaan komen.

Gezamenlijke uitgangspunten geformuleerd

Met het plan van aanpak (bijlage 'Projectbrief Stedelijk Aanmeldbeleid') zijn de uitgangspunten voor het nieuwe beleid overeengekomen door de schoolbesturen. Aan al deze vijf uitgangspunten wordt het toekomstige aanmeldbeleid, in gelijke mate, getoetst.

- Alle kinderen in Utrecht zijn welkom op een school naar keuze en hebben gelijke kans om zich daar aan te melden.
- Ouders hebben een vrije keuze in het kiezen van een school voor hun kind.
- We streven er naar dat elk kind in zijn eigen buurt naar school kan gaan.
- Het aanmelden van een kind is eenvoudig en het proces verloopt transparant.
- Het aanmeldbeleid is in de basis hetzelfde voor alle basisscholen: met daarin ruimte voor maatwerk.

Gezamenlijke opdracht gegeven

In mei zijn de aanbevelingen uit het onderzoeksrapport "Naar een gelijk speelveld voor ouders in het basisonderwijs?" besproken met de schoolbesturen. Meteen daarna is begonnen met het ontwikkelen van dit plan van aanpak en inmiddels heeft de projectbrief zijn definitieve vorm gekregen. De projectbrief is een opdracht vanuit de regiegroep, waarin de schoolbesturen vertegenwoordigd zijn, aan het projectteam, waarin beleidsmedewerkers van scholen en de gemeente deelnemen. Sinds de

zomer is een projectleider aangetrokken die een projectorganisatie heeft neergezet waarin scholen en gemeente samen participeren. Scholen zijn na de oproep begonnen met het corrigeren van de communicatie op hun website en aanpassen van de aanmeldprocedures aan de wettelijke vereisten. Op 30 september is tijdens een bijeenkomst voor alle schoolbesturen in het basisonderwijs de projectbrief besproken. Tijdens het overleg en in individuele gesprekken met de bestuurders lijkt de bereidheid tot medewerking groot te zijn.

Participatietraject is van start gegaan

De schoolbesturen en de gemeente hebben benadrukt dat voor de ontwikkeling van een open, eerlijk en transparant stedelijk aanmeldbeleid de participatie van ouders en schoolleiders noodzakelijk is. Op 12 oktober heeft wethouder Klein ruim 60 ouders en onderwijsprofessionals welkom geheten voor een eerste online werksessie. Ook een aantal raadsleden en een afvaardiging van de onderwijsinspectie hebben deelgenomen. Aan de hand van drie open vragen hebben gemengde groepjes van 4 of 5 deelnemers gesprekken gevoerd over hun ervaringen en ideeën voor afspraken in een stedelijk aanmeldbeleid. Een verslag van de avond vindt u in de bijlage, de resultaten zijn o.a. gebruikt voor het opstellen van de onderzoeksvragen en toetsen van de uitgangspunten.

Het onderwerp aanmeldbeleid heeft daarnaast een prominente plek op het nieuwe platform [Denk mee Utrecht](#). Na de eerste ideeënfase volgen nog verschillende momenten en manieren voor ouders en schoolleiders om mee te denken en mee te praten. Er wordt nog een aantal vervolgsessies georganiseerd. Deze zullen gericht zijn op specifieke thema's zoals de uitdagingen voor scholen met meer aanmeldingen dan beschikbare plaatsen, het benodigde maatwerk voor scholen met een stedelijke functie en de doorlopende leerlijn voor kinderen met een risico op taal of ontwikkelingsachterstand.

Uw raad heeft voorstellen gedaan en uitgangspunten meegegeven voor de verdere uitwerking van een stedelijk aanmeldbeleid. De inbreng van de raadsinformatiebijeenkomst van 30 juni en de raadscommissies van 10 september en 8 oktober zijn zoals u in deze brief kunt lezen meegenomen in de verdere aanpak en in de opgestelde onderzoeksvragen. Dit geldt ook voor de ideeën uit het aangepaste voorstel ('strekt ter vervanging') van de PvdA.

Uitwerking van onderzoeksvragen en thema's

Er is inmiddels al een uitgebreide verkenning gedaan naar het aanmeldbeleid in andere steden in Nederland en de ervaringen die daar zijn opgedaan. De verkenning levert veel bruikbare informatie op, en maakt ook duidelijk dat elke stad een aanmeldbeleid heeft ontwikkeld dat bij de eigen situatie past. Input vanuit de Utrechtse praktijk is dus nodig om te komen tot een systeem dat in onze situatie het best passend en gewenst is.

De gesprekken met ouders en schoolleiders, de inbreng van de raad in de commissies van 10 september en 8 oktober en de verkenning bij andere steden hebben veel mogelijke richtingen gegeven voor een stedelijk aanmeldbeleid. De volgende onderzoeksvragen, gegroepeerd naar thema, worden nu uitgewerkt. In de uitwerking worden de opties, de voor- en nadelen en eventuele kosten in kaart gebracht.

Aanmeldmethode en moment

Zoals ook is gebleken in de besprekingen met uw raad, kan een stedelijk aanmeldbeleid op verschillende manieren georganiseerd worden. Er wordt onderzoek gedaan naar deze manieren, en

de voor- en nadelen worden in kaart gebracht. De volgende onderwerpen, die ook voorbij zijn gekomen in de besprekingen met uw raad, worden uitgewerkt:

- Een uniform aanmeldformulier en/of vast aanmeldpunt en/of systeem om dit te ondersteunen.
- Eén of meerdere vaste aanmeldmomenten per jaar.
- Zijn er afspraken over verhuisleerlingen en andere zij-instromers nodig.
- Communicatie en voorlichting aan ouders, helpdesk functie.
- Ondersteuning van ouderinitiatieven.

Voorrangscriteria

We streven er naar dat elk kind in de eigen buurt naar school kan met daarin ruimte voor ouders die een school met een bijzonder profiel of denominatie zoeken. Specifiek wordt stil gestaan bij welk effect voorrangscriteria kunnen hebben op sociaal-economische segregatie en in hoeverre een strikte toepassing leidt tot ongewenste versterking hiervan. Ook is in uw raad de wens uitgesproken te streven naar eenduidige voorrangsregels voor de hele stad, met maatwerk voor stedelijk gerichte scholen en hier goed onderzoek naar te doen. We onderzoeken het effect van diverse mogelijke voorrangsregels, maar ook de effecten van toepassen van een prioriteitsvolgorde:

- Broer en zus regeling.
- De inzet van voorrangsregels die effect hebben op in de buurt naar school gaan, zoals schoolcirkels, een postcodebeleid of andere alternatieven.
- Kinderen met een ondersteuningsbehoefte op basis van het risico op een taal- of ontwikkelingsachterstand en het belang van een doorlopende leerlijn.
- Welk maatwerk nodig is voor scholen met een stedelijke of regionale functie.

Matching van plaatsen

Ook na het toepassen van voorrangscriteria kan het voorkomen dat er scholen zijn met meer aanmeldingen dan plaatsen. Hoe de beschikbare plaatsen dan eerlijk worden toegewezen wordt uitgezocht.

- De uitvoering van loting, centraal of per school.
- Op welke manier kan worden besloten hoeveel plekken er beschikbaar zijn per school.
- Welke huisvestingsvraagstukken spelen een rol bij scholen met over-aanmelding.

Toezicht en monitoring

Tot slot wordt onderzocht hoe het toezicht op de afspraken, de monitoring van de effecten en een beroep of ombudsfunctie voor ouders eruit kan zien. In uw raad is hier ook aandacht voor gevraagd en deze input betrekken we ook hierin:

- Een ombudsfunctie en helpdesk voor ouders voor hulp en advies.
- Monitoring en een jaarlijkse evaluatie, we onderzoeken hierbij ook op welke manier het effect op de sociaal-economische segregatie kan worden vormgegeven.
- Hoe en door wie wordt het toezicht vormgegeven en op welke wijze kunnen ouders in beroep of een verzoek tot heroverweging indienen.

Vervolg

Na de verkenning, participatie en onderzoeksfase is de volgende stap het ontwikkelen van verschillende scenario's voor een Utrechts aanmeldbeleid. De schoolbesturen zullen hier uiteindelijk een voorkeursmodel in kiezen. In januari 2021 worden de afspraken die het beste passen bij de Utrechtse situatie voorgelegd ter advies aan de medezeggenschapsraden en ter besluitvorming aan de schoolbesturen.

In de commissie op 8 oktober is gesproken over de rol van de raad en gemeentelijke besluitvorming. We vinden het van belang om te blijven benadrukken dat een nieuw aanmeldbeleid alleen zal slagen

als de scholen hier ook voor kiezen. De ervaring in andere steden leert tegelijkertijd ook dat naast een aanjagende rol in het partnerschap, de gemeente ook vaak een ondersteunende rol heeft in een stedelijk aanmeldbeleid. Te denken valt dan aan de communicatie richting ouders, het inrichten van een ombuds- of helpdeskfunctie, de organisatie van een centraal systeem en/of toezicht en monitoring. Zoals we in de [brief van 5 oktober](#) ook hebben aangegeven zullen we als het nieuwe stedelijke aanmeldbeleid, structurele, inzet vanuit de gemeente vraagt, een besluit hiertoe aan u voorleggen. Een dergelijk raadsvoorstel verwachten wij dan in december aan u toe kunnen sturen.

Onderwijsinspectie en toezicht

De verantwoordelijkheid voor de aanmeldprocedure bij basisscholen berust wettelijk gezien bij de schoolbesturen. Daar waar scholen zich hier niet aan de wetgeving hebben gehouden zijn vragen gerezen over de toezichthoudende rol van de Onderwijsinspectie. Inmiddels is er zowel ambtelijk als bestuurlijk overleg geweest tussen de gemeente en de Onderwijsinspectie. De inspectie is gevraagd actief mee te denken bij de ontwikkeling van een Utrechtse aanmeldprocedure, en besturen van scholen die zich niet aan de wetgeving houden daarop aan te spreken. De inspecteurs in Utrecht nemen het aanmeldbeleid nu mee in het reguliere toezicht op de schoolbesturen in Utrecht.

Het is de bedoeling om de gemaakte afspraken voor aanmelding bij een Utrechtse basisschool vast te leggen in samenwerkingsafspraken of een convenant. Hierin kunnen ook afspraken over het toezicht op het naleven daarvan worden opgenomen, bijvoorbeeld door het instellen van een geschillencommissie binnen de Utrechtse Onderwijsagenda.

Tot slot

De tot stand gekomen samenwerking met de Utrechtse schoolbesturen is constructief en zoals we in deze brief laten zien hebben we een aantal belangrijke stappen gezet. Het draagvlak bij de schoolbesturen voor stedelijke afspraken en de manier waarop de participatie in het traject zijn geregeld draagt bij aan een positieve uitkomst voor de stad. Samen met de schoolbesturen streven we naar gelijke onderwijskansen voor ieder kind. In het basisonderwijs begint dit bij een gelijk speelveld voor ouders bij de toelating op een basisschool voor hun kind.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,